

swą opiekę dziecka z niepełnosprawnością, każdego dnia muszą radzić sobie z trudami wychowania nie tylko dziecka „porzuconego”, ale również dysfunkcyjnego. Jak słusznie zauważają autorki, rodziny te narażone są na liczne sytuacje stanowiące dla nich źródło stresu i z tego względu wymagają szczególnej opieki i specjalistycznego wsparcia, aby mogły prawidłowo funkcjonować i tworzyć środowisko przyjazne dla rozwoju dziecka. Na podstawie przeprowadzonych badań i uzyskanych wyników autorki proponują kilka sposobów, które miałyby w pozytywny sposób wpłynąć na doświadczanie adopcji czy opieki zastępczej.

Recenzowana publikacja porusza bardzo istotny problem, jakim są rodziny adopcyjne i zastępcze dziecka z niepełnosprawnością. Jak słusznie zauważają autorki, wspomniana problematyka nie cieszy się zbytnią popularnością wśród polskich badaczy, na co wskazują nieliczne rodzime prace z tego zakresu. Stąd też przedstawiona do recenzji pozycja powstała głównie na podstawie analizy literatury światowej.

Bardzo ciekawym uzupełnieniem treści zawartych w publikacji są fragmenty wypowiedzi matek i ojców, którzy zdecydowali się zostać rodzicami zastępczymi lub adopcyjnymi dla dzieci z różnego rodzaju niepełnosprawnościami. Dają one możliwość wniknięcia do ich świata, głębszego poznania ich emocji i uczuć. Warto również zaznaczyć, że U. Bartnikowska i K. Ćwirynkało udzielają konkretnych wskazówek dotyczących postępowania z dziećmi z poszczególnymi niepełnosprawnościami – wskazówek co do wychowania, edukacji i rehabilitacji.

Recenzowana książka to bogate źródło informacji na temat funkcjonowania rodzin zastępczych/adopcyjnych, wśród członków których znajduje się dziecko z niepełnosprawnością. Lekturę książki polecam zwłaszcza pedagogom, pracownikom socjalnym oraz innym osobom, które w swojej pracy zawodowej mają kontakt z rodzinami adopcyjnymi i zastępczymi. Publikacja może być również ciekawym źródłem inspiracji dla studentów kierunków pedagogicznych.

Elżbieta Kręcisz-Plis
Katedra Pedagogiki Rodziny KUL

Monika P a r c h o m i u k, *Postawy pedagogów specjalnych wobec seksualności osób z niepełnosprawnością intelektualną*, Lublin: Wydawnictwo Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej 2013, ss. 462.

Rynek wydawniczy w 2013 r. wzbogacił się o pozycję książkową Wydawnictwa Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej autorstwa dr Moniki Parchomiuk, zatytułowaną *Postawy pedagogów specjalnych wobec seksualności osób z niepełnospraw-*

nością intelektualną. Autorka w teoretycznych oraz opartych na badaniach własnych rozważaniach dotyka ważnej tematyki funkcjonowania człowieka w sferze seksualnej z uwzględnieniem specyfiki realizowania własnej seksualności w warunkach niepełnosprawności intelektualnej.

W swej książce M. Parchomiuk poddaje analizie postawy wobec seksualności szczególnej grupy specjalistów – pedagogów specjalnych – towarzyszących osobie z niepełnosprawnością na drodze rozwoju od najwcześniejszych lat życia przez młodość, wiek dojrzały po starość. Ważnym elementem podjętej przez autorkę eksploatacji naukowej jest ukazanie postaw pedagogów specjalnych jako elementu kompetencji, odgrywających istotną rolę w realizacji przez nich zadań zawodowych.

Kluczowe pojęcia teoretyczne, tj. seksualność i niepełnosprawność, postawy, jak również konteksty zawodowego funkcjonowania pedagogów specjalnych poddano gruntownemu oglądowi, opartemu na bogatym materiale bibliograficznym. Autorka analizuje pojęcie seksualności osób z niepełnosprawnością intelektualną, ukazując je w świetle normy rozwojowej oraz w kontekście uwarunkowań biologiczno-fizjologicznych i społeczno-kulturowych. Pojęcie postaw prezentowane jest natomiast z zaznaczeniem ich istoty oraz poprzez prezentację przeglądu dotychczasowych ustaleń empirycznych w obszarze postaw specjalistów wobec osób niepełnosprawnych, jak również postaw specjalistów wobec seksualności osób niepełnosprawnych.

Treść książki zawiera się w siedmiu rozdziałach, z których trzy pierwsze są teoretyczne, a kolejne cztery obrazują prowadzone przez autorkę badania. W pierwszym rozdziale autorka wyjaśnia pojęcie seksualności oraz niepełnosprawności intelektualnej, korzystając z wybranych koncepcji normatywno-wyjaśniających. Rozdział drugi ukazuje postawy specjalistów wobec seksualności osób z niepełnosprawnością intelektualną. Ostatni z rozdziałów teoretycznych koncentruje uwagę czytelnika na kontekstach zawodowego funkcjonowania pedagogów specjalnych z zaznaczeniem aspektów prawno-organizacyjnych oraz roli kompetencyjnych uwarunkowań ich działalności zawodowej.

Metodologiczna część książki stopniowo wprowadza czytelnika w prowadzone przez autorkę badania – od zakreslenia podstaw badań własnych poprzez całościową analizę postaw pedagogów specjalnych wobec seksualności osób z niepełnosprawnością intelektualną w stopniu lekkim oraz głębszym. Za główny cel prowadzonych badań autorka biera określenie postaw pedagogów specjalnych wobec seksualności jednostek z niepełnosprawnością intelektualną oraz ich korelatów. Założenia badań umiejscawia natomiast w perspektywie wartościujących odniesień, wyrażających osobiste preferencje, doświadczenia, wiedzę i umiejętności pedagogów specjalnych. Treść części metodologicznej odzwierciedla dążenia autorki do ujęcia postaw pedagogów specjalnych wobec seksualności osób z niepełnosprawnością poprzez pryzmat wielorakości tych postaw i złożoności ich natury. Wartością dokonywanych przez Parchomiuk analiz jest możliwość ich implikacji do praktyki kształcenia i zawodowego realizowania się pedagogów specjalnych. Autorka w sposób przejrzysty ukazuje wyniki swych badań, zachęcając jednocześnie do dyskusji nad tematem. Skłania do przemyśleń i uwidacznia potrzebę wypracowania konkretnych rozwiązań systemowych nakierowanych na wspieranie osób z niepełnosprawnością intelektualną w realizacji swej seksualności.

Układ merytoryczny oraz metodologiczny pracy jest przejrzysty i pozwala na łatwe korzystanie z jej zasobów, a zawarte w niej literaturowe oraz oparte na badaniach własnych autora analizy stanowią istotny głos w społecznej dyskusji zarówno nad zagadnieniem seksualności osób z niepełnosprawnością intelektualną, jak i nad kwestiami przygotowania do pełnienia oraz realizowania zadań zawodowych pedagoga specjalnego.

Anna Szalast
Katedra Pedagogiki Rodziny KUL

Danuta O p o z d a, *Struktura i treść jednostkowej wiedzy o wychowaniu. Studium pedagogiczne wiedzy rodziców i jej korelatów*, Lublin: Towarzystwo Naukowe KUL – Katolicki Uniwersytet Lubelski Jana Pawła II 2012, ss. 458.

Problematyka jednostkowej wiedzy o wychowaniu w zakresie jej struktury i treści wywodzi się z koncepcji kognitywistycznej. Termin jednostkowej wiedzy o wychowaniu został wypracowany na gruncie teorii schematów społecznych. Obszar problematyki związanej z jednostkową wiedzą o wychowaniu wpisuje się w szeroki kontekst nauk społecznych oraz humanistycznych, ma proveniencję filozoficzną. Studium opracowane przez D. Opozde jest próbą usystematyzowania tych zagadnień na gruncie pedagogiki rodziny.

Recenzowana praca jest rzetelnym i wnikliwym opracowaniem teoretycznym opartym na znacznej liczbie publikacji, a także rezultatem badań własnych przeprowadzonych przez autorkę w latach 2007-2009. W pracy zostały postawione pytania nie tylko o to, jaka jest struktura i zawartość treściowa wiedzy rodziców o wychowaniu, ale także o jej korelaty, ze szczególnym uwzględnieniem cech podmiotowych rodzica, takich jak tożsamość płciowa, poczucie sensu życia, system wartości czy jego ocena jakości relacji małżeńskiej. Wybór zmiennych niezależnych można uznać za nowatorski. Autorka tłumaczy ten dobór własnymi zainteresowaniami naukowymi i chęcią poznania obszarów do tej pory nieeksplorowanych, choć ważnych dla rozwoju pedagogiki rodziny oraz teorii i praktyki edukacyjnej. Jak wykazały badania, predykatory te także istotnie korelowały ze zmienną zależną. Taki wybór świadczy o dogłębnej znajomości tematyki i dociekliwości badawczej autorki.

Struktura pracy ma czytelny układ. Składa się z sześciu rozdziałów logicznie powiązanych. W pierwszym znajdują się rozważania teoretyczne nad jednostkową wiedzą o wychowaniu. Autorka ukazuje wieloraki kontekst filozoficzny rozważań nad wiedzą jednostkową integrującą w sobie atrybuty potoczności i wymiar osobisty. Nie